GDF-1609 Seat No.________

M. A. (Sem. I) Examination

December – 2015

Sanskrit : Paper - C.C.-101

(अभिज्ञानशाकुन्तलम्) (संपूर्ण)

Time : 3 Hours] [Total Marks : **70**

१ નીચેનામાંથી ગમે તે ચારનો અનુવાદ કરો : १४

1 Translate any Four of the following : **14**

(१) नीवाराः शुकगर्भकोटरमुखभ्रष्टास्तरुणामधः
प्रस्निग्धाः क्वचिदिङ्गुदीफलभिदः सूच्यन्त एवोपलाः।
विश्वासोपगमादभिन्नगतयः शब्दं सहन्ते मृगाः
तोयाधारपथाश्च वल्कलशिखानिष्यन्दरेखाङ्किताः॥

(२) सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि रम्यं
मलिनमपि हिमांशोर्लक्ष्म लक्ष्मीं तनोति।
इयमधिकमनोज्ञा वल्कलेनापि तन्वी
किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम्॥

(३) मेदच्छेदकृशोदरं लघु भवत्युत्थानयोग्यं वपुः
सत्त्वानामपि लक्ष्यते विकृतिमच्चितं भयक्रोधयोः।
उत्कर्षः स च धन्विनां यदिषवः सिध्यन्त लक्ष्ये चले
मिथ्यैव व्यसनं वदन्ति मृगयामीदृगविनोदः कुतः॥

(४) चित्रे निवेश्य परिकल्पितसत्त्वयोग्या।
रुपोच्चयेन मनसा विधिना कृता नु।
स्त्रीरत्नसृष्टिपरपरा प्रतिभाति सा मे
धातुर्विभुत्वमनुचिन्त्य वपुश्च तस्याः॥

(५) पातुं न प्रथमं व्यवस्यति जलं युष्मास्वपीतेषु या
नादत्ते प्रियमण्डनापि भवतां स्नेहेन या पल्लवम्।
आद्ये वः कुसुमप्रसूतिसमये यस्या भवत्युत्सवः
सेयं याति शकुन्तला पतिगृहं सर्वैरनुज्ञायताम्॥

(६) पृष्टा जनेन समदुःखसुखेन बाला
नेयं न वक्ष्यति मनोगतमाधिहेतुम्।
दृष्टो विवृत्य बहुशोऽप्यनया सतृष्ण-
मन्त्रान्तरं श्रवणकातरतां गतोऽस्मि॥

(७) उदेति पूर्व कुसुमं ततः फलं
धनोदयः प्राक्तमनन्तरं पयः।
निमित्तनैमित्तकयोरयं क्रमः
तव प्रसादस्य पुरस्तु संपदः॥

(८) अस्मात्परं बत यथाश्रुति संभृतानि
को नः कुले निवपनानि नियच्छतीति।
नूनं प्रसूतिविकलेन मया प्रसिक्तं
धौतश्रुशेषमुदकं पितरः पिबन्ति॥

२ नीચેનામાંથી ગમે તે ચાર સસંદર્ભ સમજાવો : १४

2 Explain with reference to the context any four : 14

(१) अथवा भवितव्यानां द्वाराणि भवन्ति सर्वत्र।

(२) सर्वः कान्तमात्मीयं पश्यति।

(३) आर्तत्राणाय: वः शस्त्रं न प्रहर्तुमनागसि।

(४) धावन्त्यमी मृगजवाक्षमयेव रथ्याः।

(५) परिहासविजल्पितं सखे परमार्थेन न गृह्यतां वचः।

(६) को नामोष्णोदकेन नवमालिकां सिञ्चति।

(७) भगवति वसुधे, देहि मे विवरम्।

(८) वत्स, ते भागधेयानि पृच्छ।

૩ કાલિદાસની 'કાવ્યશૈલી' અને 'વર્ણન કૌશલ્ય'ની વિગતે ચર્ચા કરો. ૧૪

3 Discuss in detail Kalidasa's Poetic Skill and his ability of descriptions. 14

અથવા/OR

૩ 'अभिज्ञानशाकुन्तलम्'ના ચોથા અંકનું રસદર્શન કરો. ૧૪

3 Critical appreciation of the चतुर्थ अङ्क of शाकुन्तलम्. 14

૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે ઉપર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : ૧૪

4 Write critical ntoes on any two of the following : 14

(૧) 'अभिज्ञानशाकुन्तलम् – शीर्षकम्

(૨) શકુન્તલાનું પાત્રાલેખન

(2) Character of शकुन्तलाम्

(३) भ्रमरबाधा प्रसङ्ग

(४) पुत्रपिण्डपालनव्रत

૫ નીચેનામાંથી ગમે તે સાત પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો : ૧૪

5 Explain any seven questions Answer with one or two sentences. 14

(૧) વૈખાનસ દુષ્યન્તને કયા આશીર્વાદ આપે છે ?

(૨) નાન્દી શ્લોકમાં ઈશ્વરની કઈ-કઈ વિભૂતિઓનું વર્ણન છે ?

(૩) શકુન્તલાને કોણ શાપ આપે છે ? શા માટે ?

(૪) કણ્વાશ્રમની તાપસ કન્યાઓનાં નામ લખો.

(૫) કાલિદાસનાં નાટકો કેટલાં છે ? કયા-કયા ?

(૬) શાકુન્તલમાં ધનમિત્ર વેપારીના પ્રસંગનું વર્ણન કયા પ્રસંગની અંતર્ગત આવે છે ?

(૭) સમગ્ર નાટકમાં કયા-કયા ઋષિઓનો નામોલ્લેખ છે ?

(૮) શકુન્તલા પ્રત્યાખ્યાન કયા અંકમાં આવે છે ? તેનું આધારસ્થાન જણાવો.

(૯) સંગીતશાળામાં મધુર સ્વરે કોણ ગીત ગાય છે ? તે ગીતના વખાણ કોણ કરે છે ?

(૧૦) ઈન્દ્રને મદદ કરવા બદલ દુષ્યન્તનું ઈન્દ્ર કેવી રીતે સ્વાગત કરે છે ?